

Ks. PAWEŁ PAŁKA — KUL

OBECNY STAN KODYFIKACJI PRAWA DLA KOŚCIOŁA WSCHODNIEGO

Już w okresie soboru watykańskiego zwracano uwagę na potrzebę dokonania kodyfikacji prawa dla Kościoła Wschodniego. Do realizacji tego przystąpiono jednak dopiero w pół wieku później. Wstępem do tych zamierzeń było ustanowienie przez papieża Piusa XI w 1929 r. Komisji Kardynalskiej do studiów przygotowawczych nad kodyfikacją prawa wschodniego (*Commissio Cardinalitia pro studiis praeparatoriis Codificationis Orientalis*). Zadaniem tej Komisji było: 1-o przeprowadzić studia historyczno-kanoniczne nad prawami i zwyczajami poszczególnych Kościołów Wschodnich; 2-o przygotować projekty kodyfikacyjne i przesłać je ordynariuszom Kościoła Wschodniego celem otrzymania od

nich odpowiednich uwag; 3-o wydać źródła prawne (AAS, XXI (1929) 669). W roku 1935 rozpoczyna się nowy etap prac kodyfikacyjnych. Prowadzi je dalej ustanowiona w tym roku Komisja Papieska do kodyfikacji prawa wschodniego (*Pontificia Commissio ad redigendum Codicem Juris Canonici Orientalis*). Celem jej było: zbadanie krytycznych uwag i życzeń przedstawionych przez ordynariuszów wschodnich, ustalenie tekstu kanonów i kierowanie samą redakcją tworzącego się kodeksu (AAS, XXVII (1935) 306).

Wynikiem prac tej ostatniej Komisji jest częściowa kodyfikacja różnych działów prawa, w następującej kolejności:

1. **Prawo małżeńskie.** Ten dział prawa (*De disciplina sacramenti matrimonii pro Ecclesia Orientali*) zatwierdzony został przez papieża Piusa XII dnia 22 lutego 1949 r. i przez motu proprio *Crebrae allatae sunt* promulgowany 12 marca roku wspomnianego. Całość tej kodyfikacji, która w życie weszła 2 maja tegoż samego roku, liczy 131 kanonów. Do nich zostały załączone, podobnie jak i w Kodeksie Prawa Kanonicznego, trzy konstytucje papieskie: Pawła III *Altitudo* z 1 czerwca 1537 r., Piusa V *Romani Pontificis* z 2 sierpnia 1571 r. i Grzegorza XIII *Populis* z 25 stycznia 1585 r. (AAS, XLI (1949) 89).

2. **Prawo procesowe.** Drugą co do czasu promulgacji jest kodyfikacja prawa procesowego (*De Iudiciis pro Ecclesia Orientali*). Zatwierdził ją papież Pius XII przez motu proprio *Sollicitudinem nostram* 6 stycznia 1950 r. i pod tą samą datą promulgował w „Acta Apostolicae Sedis”. Całość przepisów tej kodyfikacji, które weszły w życie 6 stycznia 1951 r. ujęta jest w 576 kanonów (AAS, XLII (1950) 5).

3. **Prawo zakonne i prawo majątkowe Kościoła.** Te działy prawa (*De religiosis, De bonis Ecclesiae temporalibus*) zostały promulgowane łącznie z kanonami ustalającymi znaczenie niektórych terminów prawnych (*De verborum significatione*). Całość tej kodyfikacji, liczącej 325 kanonów, uzyskała zatwierdzenie papieża Piusa XII dnia 9 lutego 1952 r. i 22 lutego tegoż samego roku została promulgowana przez motu proprio *Postquam Apostolicis Litteris*. W życie zaś weszła z dniem 21 listopada 1952 r. (AAS, XLIV (1952) 65).

4. **O obrządkach wschodnich i osobach w Kościele.** Jest to ostatnia z kodyfikacji częściowych dotąd promulgowanych. Podaje ona przepisy o obrządkach wschodnich (*De ritibus orientalibus*) i osobach w Kościele (*De personis pro Ecclesiis Orientalibus*) w 558 kanonach. Zatwierdził ją papież Pius XII dnia 2 czerwca 1957 r. i ogłosił tegoż roku 15 sierpnia

przez motu proprio *Cleri sanctitati*. Weszła ona w życie 25 marca 1958 r. (AAS, XLIX (1957) 433—603).

Omówiona kodyfikacja poszczególnych działów prawa, ogłaszana częściami czterokrotnie a licząca w sumie 1590 kanonów, nie stanowi jeszcze całości Kodeksu dla Kościoła Wschodniego. Porównując ją z Kodeksem Prawa Kanonicznego Kościoła obrządku łacińskiego, należy stwierdzić, iż brak jest tu dotąd następujących działów prawa: 1. Norm generalnych (z wyjątkiem kanonów o liczeniu czasu); 2. Traktatu o sakramentach (z wyjątkiem prawa małżeńskiego); 3. O miejscach i czasach świętych; 4. O kulcie Bożym i magisterium Kościoła; 5. O beneficjach kościelnych; 6. O występkach i karach; 7. Procesu beatyfikacyjnego i kanonizacyjnego oraz procesu administracyjnego.

Ponadto wygłosił referat: Ks. Walenty Wójcik — Sandomierz, pt.: *Zakaz leczenia przez duchownych w prawie kanonicznym* — opublikowany w całości w: „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne“, 7 (1960).